

1354

Dins

(ALDC, VIII, 1985. *Dins*)

L'enunciat *dins* (s. XIII) (var. *din* 79, *din*[θ] 108, 134) denota una "situació a l'interior d'un espai limitat" (*DIEC*) i s'usa com a adverbi, preposició o locució preposicional ("està *dins*"; "*dins* sa cuina"; "*dins* de la casa"); deriva de *ĪNTUS* 'dins, en l'interior', amb una *Ī* que ha passat a *i* (i no a *e*, com en el verb *ĪNTRO* > *entro*) pel seu freqüent ús proclític i perquè forma part del grup *-INTS*, on no es tanca la *i* en *e*, un cas semblant al del pallarès *sints* (< *sents*); combinat amb la preposició *de*, o sol, origina les var. locucionals *dins de* (*dis* de 118), *a dins de* 118 (*a din* de 22, per fonosintaxi), *a dins* (*a din* 75, per fonosintaxi), *a drins* 89, 93, de *dins* encreuat amb *dintre*, i d'aquí l'alg. *a rints* 85 (amb canvi de *-dr-* > *-[r]-*, com al de *pedra* > *perra*); i amb la preposició *de* anteposada, *dedins*, *a dedins* 75, 76, 79-82.

Dintre (s. XIII) prové de *de + intre* (< *ĪNTRO* 'dintre, a l'interior'), amb la var. *a dintre*, *a dintre de* 12, *a dintre* 100, de tribut arag., *drinto* 87, amb metàtesi, com en la locució *a drinto* 94.

La forma més estesa és *dins*, pròpia del cat. occ., on és àrea gairebé exclusiva, de l'eiv., de part del men. i del cat. central, que comparteix l'espai amb *dintre*, com en poblacions del val. mer.; *dedins* ocupa el ross. així com part del mall. i men., que també coneixen *dins*.

Són mots normatius *dins*, *dintre*, des del *DOrt*, 1917 com a adverbis; al *DG1*, 1932, com a adverbis i preposicions, així com *dedins* "usat principalment en la loc. *al dedins de*".

